

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, старшого дослідника

Червінчука Андрія Васильовича на дисертацію Соколовського Дениса Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми дисертації. Забезпечення стійкості енергетичної системи України, її адаптація до воєнних загроз і поступова інтеграція до європейського енергетичного простору зумовлюють необхідність переосмислення правових засад розвитку відновлюваної енергетики. Особливого значення у цьому контексті набуває адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії як одного з перспективних напрямів диверсифікації джерел енергопостачання та розвитку розподіленої генерації.

Особливої гостроти ці питання набули після початку російської широкомасштабної збройної агресії проти України. Масовані атаки на об'єкти енергетичної інфраструктури продемонстрували вразливість централізованої моделі виробництва та розподілу електроенергії, а також зумовили необхідність прискореного розвитку локальної та розподіленої генерації. За таких умов сонячна енергетика виконує не лише економічну й екологічну, а й безпекову функцію, сприяючи підвищенню автономності територіальних громад, об'єктів критичної інфраструктури, підприємств та установ.

Водночас розвиток виробництва та реалізації сонячної електроенергії супроводжується суттєвим ускладненням системи адміністративно-правового регулювання. Запровадження нових моделей функціонування ринку електричної енергії, реформування механізмів державної підтримки виробників електроенергії з відновлюваних джерел, цифровізація адміністративних процедур, розширення кола суб'єктів публічного адміністрування, адаптація законодавства України до права Європейського Союзу та постійне оновлення нормативно-правової бази обумовлюють потребу в комплексному науковому осмисленні адміністративно-правових засад функціонування цієї сфери.

Попри активний розвиток відновлюваної енергетики, адміністративно-правові аспекти виробництва та реалізації сонячної електроенергії залишаються недостатньо дослідженими. Переважна більшість наукових праць присвячена технічним, економічним, екологічним або господарсько-правовим питанням функціонування галузі, тоді як комплексне дослідження адміністративно-правових механізмів її розвитку, діяльності суб'єктів публічного адміністрування, адміністративних процедур, форм і методів державного впливу, контрольної діяльності та адміністративно-правових гарантій

залишається одним із малодосліджених напрямів сучасної науки адміністративного права.

Не менш важливим чинником актуальності обраної теми є активізація євроінтеграційних процесів. Подальше наближення законодавства України до права Європейського Союзу потребує не лише імплементації європейських нормативних вимог у сфері функціонування ринку електричної енергії та розвитку відновлюваних джерел енергії, а й переосмислення ролі публічної адміністрації, удосконалення адміністративних процедур, запровадження сучасних механізмів державного регулювання та забезпечення ефективної взаємодії між усіма учасниками відповідних правовідносин.

Актуальність теми визначається також динамічним розвитком цифрових технологій у сфері енергетики. Запровадження електронних адміністративних послуг, автоматизованих інформаційних систем, цифрових платформ, інтелектуальних мереж та інших сучасних технологічних рішень істотно змінює зміст публічного адміністрування у сфері виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Це, своєю чергою, зумовлює необхідність формування належного адміністративно-правового механізму, здатного забезпечити ефективне функціонування цифрових сервісів, прозорість адміністративних процедур, належний захист інформації та баланс публічних і приватних інтересів.

Таким чином, актуальність обраної теми обумовлена сукупністю взаємопов'язаних чинників, серед яких особливе значення мають необхідність зміцнення енергетичної безпеки держави, розвиток розподіленої генерації в умовах воєнних загроз, удосконалення механізмів публічного адміністрування, адаптація законодавства України до права Європейського Союзу, цифрова трансформація енергетичного сектору та потреба у комплексному адміністративно-правовому регулюванні виробництва і реалізації сонячної електроенергії. За таких умов обрана тема є своєчасною, суспільно значущою та повною мірою відповідає сучасним потребам розвитку науки адміністративного права і практики публічного адміністрування.

Мета дисертаційного дослідження полягає у комплексному науковому обґрунтуванні теоретико-правових засад та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії в Україні. Її формулювання відповідає предмету дослідження та відображає поєднання теоретичної і прикладної спрямованості роботи.

Досягнення визначеної мети забезпечується послідовним вирішенням взаємопов'язаних завдань, спрямованих на аналіз стану наукового розроблення проблематики, розкриття змісту адміністративно-правового регулювання у сфері сонячної енергетики, визначення та класифікацію його принципів, характеристику системи суб'єктів публічного адміністрування, з'ясування

правового статусу об'єктів сонячної енергетики як елементів критичної інфраструктури, дослідження фінансово-правових засобів регулювання, узагальнення зарубіжного досвіду та розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства України.

Мета і завдання дисертації взаємно узгоджені та забезпечують комплексне охоплення основних складових адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Їх зміст відповідає логіці побудови дослідження – від формування його теоретико-правової основи до аналізу інституційного, контрольного та фінансово-правового механізмів і визначення перспектив удосконалення національного законодавства.

Методологія дисертаційного дослідження свідчить про належне володіння здобувачем загальнонауковими та спеціально-юридичними методами пізнання. Обраний методологічний інструментарій відповідає меті й завданням роботи та враховує комплексний характер адміністративно-правового забезпечення виробництва і реалізації сонячної електроенергії.

Концептуальну основу дослідження становить системний підхід, використання якого дозволило розглянути адміністративно-правове забезпечення відповідної сфери як цілісний механізм, що поєднує нормативно-правові, інституційні, організаційні, контрольні та стимулювальні складові. Це забезпечило взаємопов'язане дослідження адміністративно-правового режиму сонячної енергетики, системи суб'єктів публічного адміністрування, їхніх повноважень і функцій, особливостей здійснення контролю та нагляду, а також фінансово-правових засобів розвитку галузі.

Застосування логіко-семантичного та формально-юридичного методів сприяло уточненню понятійно-категоріального апарату, аналізу змісту нормативно-правових актів, виявленню прогалин і неузгодженостей правового регулювання та формулюванню пропозицій щодо вдосконалення законодавства України. Порівняльно-правовий метод дав змогу узагальнити досвід США, Китаю та держав Європейського Союзу, визначити особливості різних моделей правового регулювання сонячної енергетики й оцінити можливості використання окремих їх елементів в Україні. Методи аналізу, синтезу, узагальнення та прогнозування використано для систематизації дослідженого матеріалу, визначення тенденцій розвитку відповідних правовідносин і обґрунтування перспективних напрямів їх адміністративно-правового забезпечення.

Комплексне та взаємопов'язане застосування зазначених методів дозволило дослідити обрану проблематику на належному теоретичному рівні, забезпечило обґрунтованість сформульованих положень, висновків і рекомендацій та сприяло досягненню поставленої мети дисертаційного дослідження.

Зміст дисертації. Дисертаційне дослідження свідчить про системний підхід автора до вирішення поставленого наукового завдання та відзначається внутрішньою логічною завершеністю. Робота побудована таким чином, що кожний наступний етап дослідження закономірно впливає з попереднього, а всі структурні елементи дисертації підпорядковані досягненню єдиної наукової мети.

Логічність структури дисертації забезпечується послідовним переходом від з'ясування теоретико-правових засад адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії до дослідження механізму такого забезпечення, аналізу зарубіжного досвіду та формулювання пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства у відповідній сфері. Така побудова сприяла внутрішній єдності дослідження, послідовності викладу матеріалу та формуванню системного бачення адміністративно-правового забезпечення виробництва й реалізації сонячної електроенергії як самостійного об'єкта наукового пізнання.

Позитивною рисою дисертації є те, що дослідження не зводиться до аналізу окремих норм законодавства або характеристики компетенції окремих суб'єктів публічного адміністрування. Предмет дослідження розкривається комплексно – через поєднання теоретичних положень адміністративного права, аналізу нормативно-правового регулювання, дослідження адміністративних процедур, системи суб'єктів публічного адміністрування, особливостей здійснення державного контролю, механізмів державної підтримки виробників сонячної електроенергії та сучасних тенденцій розвитку енергетичного законодавства.

Важливо, що автор послідовно досліджує адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії як цілісний правовий механізм, елементи якого перебувають у постійному взаємозв'язку. Це дало змогу відійти від поширеного у науковій літературі підходу, за якого окремо аналізуються питання ліцензування, державного контролю, адміністративних процедур чи діяльності суб'єктів владних повноважень, і натомість сформулювати комплексне бачення функціонування відповідної сфери публічного адміністрування.

На окрему позитивну оцінку заслуговує прагнення автора розглядати проблематику дослідження не лише крізь призму чинного законодавства України, а й у контексті сучасних європейських тенденцій розвитку правового регулювання відновлюваної енергетики. Завдяки цьому питання виробництва та реалізації сонячної електроенергії аналізуються з урахуванням процесів гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу, що значно підвищує наукову та практичну цінність дослідження.

Позитивне враження справляє збалансованість дисертації. Теоретичні положення не залишаються абстрактними, а знаходять своє логічне

продовження під час аналізу адміністративної практики, чинного законодавства та формулювання конкретних пропозицій щодо його вдосконалення. Водночас практичні рекомендації ґрунтуються на належному теоретичному підґрунті, що забезпечує цілісність дослідження та переконливість авторської позиції.

Заслуговує на увагу і те, що автор не обмежується характеристикою сучасного стану правового регулювання, а прагне виявити тенденції його розвитку, визначити існуючі проблеми адміністративно-правового забезпечення та запропонувати шляхи їх вирішення. Такий підхід свідчить про дослідницький характер роботи та її орієнтацію не лише на констатацію існуючих положень, а й на розвиток відповідного напрямку адміністративно-правової науки.

У цілому зміст дисертації є логічним, послідовним і взаємоузгодженим. Обрана структура забезпечує комплексне розкриття теми дослідження, дозволяє повною мірою реалізувати поставлені мету і завдання та створює належне підґрунтя для формулювання науково обґрунтованих висновків і пропозицій.

Наукова новизна отриманих результатів визначається комплексним характером проведеного дослідження, у межах якого запропоновано цілісне бачення адміністративно-правового забезпечення функціонування сфери сонячної енергетики як самостійного напрямку сучасної адміністративно-правової науки. Представлені у дисертації результати характеризуються належним рівнем наукового узагальнення, логічною взаємопов'язаністю та концептуальною завершеністю. Вони не зводяться до вдосконалення окремих елементів правового регулювання, а спрямовані на формування нового бачення ролі публічного адміністрування у забезпеченні розвитку сонячної енергетики в умовах воєнних загроз, європейської інтеграції та реформування енергетичного сектору України.

Центральне місце у системі наукових результатів посідає концептуальне переосмислення адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії через призму енергетичної безпеки держави. Обґрунтовано, що сучасне адміністративно-правове регулювання цієї сфери не може обмежуватися виключно стимулюванням розвитку відновлюваної енергетики або досягненням екологічних цілей. В умовах російської збройної агресії сонячна генерація набуває нового функціонального призначення як один з інструментів забезпечення стійкості енергетичної системи, автономності територіальних громад та безперервного енергопостачання об'єктів критичної інфраструктури. У цьому контексті особливий науковий інтерес становить сформульована концепція «енергетичного паска безпеки». Запропонована концепція не лише вводить новий науковий термін, а й переосмислює стратегічну роль розосередженої сонячної генерації та обґрунтуванні необхідності відповідної трансформації механізмів публічного адміністрування.

Концепція «енергетичного паска безпеки» надає системного характеру положенням щодо розвитку локальної генерації, підвищення автономності територіальних громад та забезпечення стійкості об'єктів критичної інфраструктури. Сонячна енергетика у такому розумінні постає не лише як об'єкт економічного стимулювання, а як складова комплексу заходів, спрямованих на зменшення вразливості централізованої енергосистеми та підтримання її функціонування в кризових умовах. Це дозволяє пов'язати адміністративно-правові механізми розвитку відновлюваної енергетики із завданнями забезпечення національної безпеки та розширює наукові уявлення про зміст державної політики у відповідній сфері.

Важливе теоретичне значення має визначення об'єкта адміністративно-правового забезпечення у сфері сонячної енергетики як складної системи суспільних відносин. Такий підхід поєднує публічні інтереси держави із приватними інтересами виробників та споживачів електроенергії, що дозволяє уникнути однобічного сприйняття відповідної сфери виключно як об'єкта владного регулювання.

Запропоноване розуміння об'єкта дослідження створило теоретичне підґрунтя для формування цілісного адміністративно-правового механізму виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Його зміст не обмежується системою нормативно-правових приписів, а охоплює діяльність суб'єктів публічного адміністрування, адміністративні процедури, контрольні й наглядові повноваження, фінансові засоби стимулювання та гарантії реалізації прав і законних інтересів учасників відповідних відносин. У цьому аспекті дослідження набуває системного характеру, оскільки окремі елементи правового впливу розглядаються не ізольовано, а з урахуванням їхнього функціонального взаємозв'язку.

Позитивної оцінки заслуговує вдосконалення понятійно-категоріального апарату шляхом обґрунтування доцільності впровадження у нормативно-правовий обіг уніфікованого терміна «сонячна електроенергія». Значення цієї пропозиції не слід зводити лише до скорочення громіздких законодавчих формулювань. Уніфікація термінології може сприяти забезпеченню узгодженості нормативно-правових актів, однозначній ідентифікації джерела генерації та спрощенню адміністративних процедур, пов'язаних із допуском до ринку, обліком виробленої енергії та застосуванням механізмів державної підтримки.

На окрему увагу заслуговує обґрунтування трансформації адміністративно-правового режиму у сфері сонячної енергетики від переважно стимулюючого до безпеково орієнтованого. За традиційного підходу основний зміст відповідного режиму становили економічні преференції, тарифні механізми та інші засоби заохочення виробництва електроенергії з відновлюваних джерел. В умовах воєнного стану пріоритетного значення

набувають захист, технічна стійкість, безперервність функціонування та оперативне відновлення об'єктів сонячної генерації. Запропонований підхід розвиває положення теорії адміністративно-правових режимів та враховує зміни у функціональному призначенні сонячної енергетики, спричинені сучасними загрозами енергетичній інфраструктурі.

Безпекова орієнтація адміністративно-правового режиму логічно пов'язана з удосконаленням підходом до здійснення державного контролю та нагляду у сфері сонячної енергетики. Обґрунтування переходу до ризикоорієнтованої моделі дозволяє диференціювати інтенсивність контрольних заходів залежно від рівня потенційної небезпеки, технічних характеристик об'єкта, дотримання виробником установлених вимог та наслідків можливого порушення. Це створює передумови для зменшення адміністративного навантаження на доброчесних виробників без послаблення контролю за дотриманням вимог технічної, пожежної, екологічної та енергетичної безпеки. Поєднання стимулювального й контрольного складників у межах такого підходу спрямоване на забезпечення пропорційності публічного втручання та ефективного використання ресурсів контрольних органів.

Самостійне наукове значення мають положення, присвячені розвитку децентралізованої моделі енергетичної системи та уточненню ролі органів місцевого самоврядування у сфері сонячної енергетики. Обґрунтовано необхідність переходу від переважно декларативного стратегічного планування до реального бюджетного забезпечення муніципальних енергетичних програм. Такий підхід відображає нерозривний зв'язок між визначенням місцевих пріоритетів у сфері енергоефективності та наявністю фінансових, організаційних і кадрових ресурсів для їх реалізації. Значущим є й використання досвіду Житомира та Кропивницького, що дозволило виявити практичні особливості муніципального енергетичного планування та обґрунтувати необхідність підвищення інституційної спроможності територіальних громад.

Подальший розвиток положень щодо децентралізації енергетичної системи пов'язано з необхідністю перегляду повноважень органів місцевого самоврядування у питаннях використання земельних ресурсів для потреб відновлюваної енергетики. Посилення ролі територіальних громад у розвитку локальної генерації відповідає не лише загальній логіці децентралізації публічного управління, а й безпековій потребі формування територіально розосереджених джерел енергопостачання. Водночас розширення повноважень має супроводжуватися встановленням чітких процедур, гарантій прозорості та належних механізмів контролю, що дозволить узгодити інтереси громади, держави й інвесторів.

Значущими є результати дослідження, спрямовані на утвердження сервісно орієнтованої моделі публічного адміністрування у сфері

відновлюваних джерел енергії. За такого підходу держава виконує не лише регулятивну й контрольну функції, а й створює передбачувані умови для інвестиційної діяльності, забезпечує доступність адміністративних процедур, належний інформаційний і технічний супровід суб'єктів господарювання. Це відповідає сучасному розумінню публічного адміністрування, у межах якого владний вплив поєднується з наданням адміністративних послуг та гарантуванням можливості ефективної реалізації прав приватних осіб.

Вагомими є результати, отримані під час дослідження процесів гармонізації українського енергетичного законодавства з правом Європейського Союзу. Особливе значення мають положення щодо правового статусу активних споживачів, які одночасно можуть виробляти, споживати, накопичувати та реалізовувати електричну енергію. Належне нормативне закріплення статусу таких учасників ринку є важливою передумовою розвитку малої та розподіленої генерації, розширення участі домогосподарств і громад у виробництві електроенергії та поступового переходу від централізованої до більш гнучкої моделі енергопостачання.

У цьому ж контексті заслуговують на підтримку положення щодо впровадження системи Net Billing як сучасного фінансово-правового механізму взаєморозрахунків за електричну енергію, передану активними споживачами до мережі. Відхід від виключної орієнтації на фіксований «зелений» тариф дозволяє пов'язати вартість відпущеної електроенергії з ринковими механізмами, стимулювати власне споживання та накопичення енергії, а також зменшити довгострокове фінансове навантаження на державу. Значущість цього результату полягає у поєднанні євроінтеграційного, фінансового та адміністративно-правового вимірів розвитку сонячної генерації.

Важливою аналітичною складовою дисертації є класифікація основних бар'єрів розвитку сонячної енергетики на правові, інституційні та фінансові. Така систематизація дозволила співвіднести кожен групу проблем із відповідними засобами їх подолання. Правові бар'єри пов'язано насамперед із недосконалістю процедур приєднання та погодження, інституційні – з недостатньою спроможністю органів місцевого самоврядування, фінансові – із нестабільністю державної підтримки та заборгованістю за вироблену електроенергію. Диференціація цих проблем створює підґрунтя для формулювання адресних, а не універсальних рекомендацій щодо вдосконалення публічного адміністрування.

Логічним завершенням сформованої системи наукових результатів є аргументація необхідності спрощення дозвільних і погоджувальних процедур для об'єктів сонячної генерації, які мають значення для забезпечення енергетичної стійкості та повоєнного відновлення держави. Водночас таке спрощення розглядається не як відмова від публічного контролю, а як перехід до процедур, співмірних із рівнем ризику й суспільним значенням відповідного

об'єкта. Це узгоджується із загальною спрямованістю дослідження на забезпечення балансу між оперативністю реалізації енергетичних проєктів, захистом публічних інтересів та дотриманням вимог безпеки.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації орієнтовані на вирішення актуальних проблем адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії в Україні. Запропоновані автором підходи мають прикладний характер і можуть бути використані під час удосконалення державної політики у сфері розвитку відновлюваної енергетики, зміцнення енергетичної безпеки держави та формування сучасної моделі публічного адміністрування відповідних суспільних відносин.

Особливу практичну цінність становлять рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративно-правового регулювання розвитку розподіленої сонячної генерації. Запропонована безпекова концепція розвитку сонячної енергетики дозволяє інтегрувати питання енергетичної стійкості до процесів стратегічного планування, відновлення критичної інфраструктури та післявоєнної відбудови України. У сучасних умовах такі підходи становлять практичний інтерес під час розроблення державних і регіональних програм розвитку енергетики, а також документів стратегічного планування у сфері національної та енергетичної безпеки.

Вагоме практичне значення мають пропозиції щодо вдосконалення діяльності суб'єктів публічного адміністрування. Рекомендації, пов'язані з розширенням ролі органів місцевого самоврядування, удосконаленням фінансового забезпечення муніципальних енергетичних програм, упровадженням сервісно орієнтованої моделі публічного адміністрування та ризикоорієнтованого державного контролю, доцільні до застосування для підвищення ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, відповідальних за реалізацію державної політики у сфері відновлюваної енергетики.

На окрему позитивну оцінку заслуговує практична спрямованість пропозицій щодо гармонізації українського законодавства з правом Європейського Союзу. Вони можуть бути використані під час підготовки проєктів нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення правового статусу активних споживачів електроенергії, запровадження сучасних механізмів фінансової підтримки сонячної генерації та розвитку конкурентного ринку електричної енергії відповідно до європейських стандартів.

Практична цінність дослідження підтверджується також тим, що сформульовані у ньому висновки й рекомендації мають комплексний характер і доцільні для застосування у нормотворчій діяльності, практичній діяльності органів публічної влади, науково-дослідній роботі, а також в освітньому

процесі під час викладання навчальних дисциплін адміністративно-правового, енергетично-правового та публічно-управлінського спрямування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, є належно обґрунтованими. Їх достовірність забезпечується логічною побудовою дослідження, відповідністю обраної методології його меті та завданням, а також використанням достатньої теоретичної, нормативно-правової й емпіричної бази.

Автором опрацьовано наукові праці з адміністративного, енергетичного та міжнародного права, публічного адміністрування, права національної безпеки й теорії управління. Нормативну основу роботи становлять акти законодавства у сферах енергетики, відновлюваних джерел енергії, критичної інфраструктури та національної безпеки, а емпіричну – статистичні, аналітичні та практичні матеріали, що характеризують сучасний стан і тенденції розвитку сонячної енергетики.

Обґрунтованість отриманих результатів підтверджується послідовністю викладу матеріалу та логічним зв'язком між виявленими проблемами, їх теоретичним осмисленням і запропонованими способами вирішення. Концептуальні положення щодо безпекового значення сонячної генерації, розвитку децентралізованої енергетики, удосконалення діяльності суб'єктів публічного адміністрування, ризикоорієнтованого контролю та гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу належним чином аргументовані у відповідних розділах дисертації.

Сформульовані висновки відповідають поставленим завданням, узгоджуються зі змістом дослідження та мають належне теоретичне й практичне підґрунтя. Їх апробація у наукових публікаціях і під час науково-практичних заходів додатково підтверджує самостійність та обґрунтованість отриманих результатів.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності. Використані у роботі наукові положення, ідеї та результати інших авторів супроводжуються належними посиланнями на відповідні джерела, а запозичення використано коректно й у межах, необхідних для проведення наукового аналізу.

Стиль викладення матеріалу, характер сформульованих положень, висновків і рекомендацій свідчать про самостійність проведеного дослідження та особистий внесок здобувача в розроблення адміністративно-правових засад виробництва і реалізації сонячної електроенергії. Ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження не виявлено.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження загалом, його наукову новизну, теоретичне та практичне значення, необхідно звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер або потребують додаткової аргументації.

1. У підрозділі 2.3 дисертації (с. 149–166) ґрунтовно досліджено адміністративно-правові засоби стимулювання розвитку сонячної енергетики. Зокрема, на с. 156 висловлено слушну пропозицію щодо запровадження системи податкових стимулів для виробників сонячної електроенергії, а на с. 163 обґрунтовано доцільність розвитку програм пільгового кредитування та інших форм державної фінансової підтримки.

Визнаючи високу практичну значущість запропонованих заходів, слід зазначити, що адміністративно-правовий механізм їх реалізації розкрито не повною мірою. Зокрема, недостатньо конкретизовано коло суб'єктів публічного адміністрування, уповноважених забезпечувати реалізацію відповідних стимулів, зміст і межі їхньої компетенції, порядок прийняття рішень про надання державної підтримки, процедури міжвідомчої взаємодії, а також форми контролю за дотриманням умов її отримання та цільовим використанням наданих коштів. Більш детальне висвітлення зазначених питань посилює б прикладне значення сформульованих у дисертації пропозицій.

2. У підрозділі 3.2 дисертації сформульовано пропозиції щодо спрощення адміністративних процедур у сфері виробництва сонячної електроенергії. Підтримуючи загальну спрямованість цих пропозицій на дерегуляцію та зменшення адміністративних бар'єрів, слід зауважити, що в роботі недостатньо чітко визначено умови й межі застосування декларативного порядку.

Додаткового обґрунтування потребують критерії віднесення сонячних установок до категорій об'єктів, які можуть вводитися в експлуатацію на підставі декларації, перелік документів, що підтверджують їх відповідність установленим вимогам, а також форми подальшого державного контролю за дотриманням норм технічної, електроенергетичної та пожежної безпеки. Конкретизація цих положень дозволила б чіткіше визначити співвідношення між спрощенням адміністративних процедур і необхідністю забезпечення належного рівня безпеки експлуатації відповідних об'єктів.

3. У підрозділі 2.3 дисертації (с. 168) сформульовано пропозиції щодо цифрової трансформації публічного адміністрування у сфері виробництва та реалізації сонячної електроенергії. Зокрема, використання Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва обґрунтовано як ефективний адміністративно-правовий інструмент запобігання корупційним проявам, автоматизації процедур отримання дозвільних документів на будівництво сонячних електростанцій та мінімізації дискреційних повноважень посадових осіб.

Віддаючи належне актуальності зазначених рекомендацій, слід звернути увагу на те, що в роботі недостатньо повно розкрито адміністративно-правовий механізм функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва саме в контексті реалізації проєктів сонячної енергетики. Додаткової конкретизації потребують питання інформаційної взаємодії цієї системи з іншими державними реєстрами та інформаційними системами, розмежування компетенції суб'єктів публічного адміністрування під час здійснення відповідних адміністративних процедур, а також правові гарантії захисту інформації та забезпечення достовірності відомостей, що вносяться до системи.

Наведені зауваження мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, не знижують наукової новизни, обґрунтованості та практичного значення отриманих результатів, а окреслюють напрями подальшого наукового опрацювання порушеної проблематики.

Висновок

Дисертація «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії в Україні» є самостійним, завершеним і цілісним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання, що полягає у розробленні теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії в Україні в умовах сучасних безпекових викликів, розвитку відновлюваної енергетики та європейської інтеграції.

Робота характеризується високим рівнем наукової аргументованості, внутрішньою логічністю, комплексністю дослідження та належним методологічним забезпеченням. Автором сформульовано низку нових наукових положень, які мають теоретичне значення для подальшого розвитку науки адміністративного права, а також практичні рекомендації, спрямовані на вдосконалення законодавства та підвищення ефективності публічного адміністрування у сфері сонячної енергетики.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є достатньо обґрунтованими, достовірними й такими, що відповідають поставленій меті та визначеним завданням дослідження. Практичне значення отриманих результатів підтверджується їх прикладною спрямованістю, можливістю використання у нормотворчій діяльності, практиці органів публічного адміністрування, науковій діяльності та в освітньому процесі. Висловлені у рецензії зауваження мають дискусійний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

Дисертація виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, а її результати характеризуються науковою новизною, теоретичною та практичною цінністю.

З огляду на викладене є підстави для висновку, що дисертація «Адміністративно-правове забезпечення виробництва та реалізації сонячної електроенергії в Україні» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор – Соколовський Денис Вікторович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

РЕЦЕЗЕНТ:

**Завідувач науково-дослідної лабораторії
публічної безпеки громад навчально-наукового
інституту права та соціального менеджменту
Донецького державного
університету внутрішніх справ
к.ю.н., старший дослідник**

Андрій ЧЕРВІНЧУК

Підпис завідувача науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту ДонДУВС Андрія Червінчука засвідчую:

**Т.в.о. начальника відділу документування
службової діяльності ДонДУВС**

Вікторія МЕЛЬНИК